

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a sudcov JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právnej veci žalobcu **D.H.**, a.s., Š. č.X., N., IČO: X., zastúpeného JUDr. S.K.,PhD., advokátkou v N., M. č.X., proti žalovaným **1/ J.M.**, bývajúcemu v N., D. č.X., **2/ R.M.**, bývajúcej v N., D. č.X., zastúpeným JUDr. M.J., advokátkou v N., M. č.X., **o zaplatenie 1.292.372,50 Sk istiny s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12 C 31/2001, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 4. decembra 2007, sp. zn. 6 Co 175/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 4. decembra 2007, sp. zn. 6 Co 175/2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Nitra rozsudkom z 11. apríla 2007 č.k. 12 C 31/2001-268 v spojení s opravným uznesením z 26. júla 2007, č.k. 12 C 31/2001-285 zaviazal žalovaných 1/, 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi sumu 663.578 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania z dlžnej sumy od 2.3.2001 do zaplatenia. Konanie v časti zaplatenia sumy 658.794,50 Sk zastavil. Žalobu vo zvyšku úroku z omeškania zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Žalobcu zaviazal zaplatiť na účet Okresného súdu v Nitre trovy štátu vo výške 6.717 Sk a žalovaných 1/, 2/ vo výške 10.717 Sk, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Z vykonaného dokazovania zistil, že žalobca sa dohodol so žalovanými ústne na postavení prototypu rodinného

domu v J.. Kolaudačné rozhodnutie bolo vydané Okresným úradom v Nitre, odbor životného prostredia dňa 23.12.1999 a nadobudlo právoplatnosť 14.1.2000. Konštatoval, že medzi účastníkmi konania bola sporná cena diela. Podľa záveru prvostupňového súdu v konaní nebolo preukázané, že sa účastníci dohodli na cene diela vo výške 800.000 Sk, ako tvrdili žalovaní 1/, 2/. Túto skutočnosť síce potvrdila dcéra žalovaných 1/, 2/, ktorá uviedla, že pri dohode pri výstavbe domu sa stretli s Ing. V. a jeho manželkou a žalovanými 1/, 2/. Mali sa dohodnúť na cene diela vo výške 800.000 Sk. E.V. však uviedla, že sa takéhoto stretnutia pred začatím výstavby domu nezúčastnila. K stretnutiu došlo až po ukončení výstavby domu a vtedy dcéra žalovaných nesúhlasila s cenou diela. Bližšie sa však nevedela vyjadriť k jej výške. Vzhľadom k tomu, že pri ústnej dohode ohľadne ceny diela neboli prítomní žiadni nestranní svedkovia, len rodinní príslušníci, ktorých svedecké výpovede ohľadne ceny diela a ohľadne času, kedy sa mali na cene diela dohodnúť sa rozchádzali, prvostupňový súd nemal jednoznačne preukázané, aká bola dohoda účastníkov konania ohľadne ceny diela. Rozpočet nebol v danom prípade vypracovaný. Preto súd postupoval v zmysle ustanovenia § 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka a ustanovil znalca na hodnotu diela. Konštatoval, že žalovaní 1/, 2/ neunesli dôkazné bremeno ohľadne dohodnutej ceny diela 800.000 Sk a preto ich zaviazal zaplatiť rozdiel v sume 633.578 Sk. Čiastočné späťvzatie žaloby v sume 658.794,50 Sk odôvodnil ustanovením § 96 O.s.p. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Rozhodnutie o trovách konania štátu odôvodnil § 148 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie účastníkov konania rozsudkom zo 4. decembra 2007, sp. zn. 6 Co 175/2007 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil a žalobu zamietol. V časti náhrady trov konania účastníkov a trov konania štátu rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že prvostupňový súd nevyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania v ich vzájomnej súvislosti a na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnemu zisteniu skutkového stavu. Odvolací súd venoval pozornosť obsahu ústnej dohody uzatvorenej medzi účastníkmi konania, na základe ktorej sa žalobca domáhal zaplataenia spornej sumy. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že došlo k uzatvoreniu zmluvy o dielo o postavenie rodinného domu pre žalovaných. Medzi účastníkmi konania zostala sporná otázka, či došlo k dohode o cene diela alebo nie. Odvolací súd po zhodnotení dôkazov v ich vzájomnej súvislosti dospel k záveru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno v časti týkajúcej sa uzavretia zmluvy o dielo za dohodnutú sumu

1.340.000 Sk, na základe ktorej sa domáhal zaplattenia rozdielu medzi dohodnutou cenou a vyplatenou sumou 800.000 Sk. Naopak, žalovaní v tejto časti uniesli dôkazné bremeno, že medzi nimi a žalobcom došlo k uzavretiu ústnej zmluvy o dielo o postavení rodinného domu za 800.000 Sk. Toto tvrdenie žalovaných potvrdila aj ich dcéra M.L.. Záver súdu prvého stupňa v tom, že svedecké výpovede dcéry žalovaných a manželky žalobcu nebral ako vierohodné, pretože sú v príbuzenskom pomere, odvolací súd nepovažoval za správne, pretože iné osoby pri uzatváraní zmluvy prítomné neboli. Konštatoval, že vierohodnosti výpovede tejto svedkyne (dcéry žalovaných 1/, 2/) nasvedčuje i ďalší postup žalovaných v priebehu vyplácania dohodnutej ceny za dielo. Žalovaní sa v priebehu celého konania bránili, že nemali finančnú hotovosť a cenu za dielo boli dohodnutí vyplatiť z predaja ich 3-izbového bytu. Žalovaní skutočne tak, ako v priebehu celého konania tvrdili, vyplatili žalobcovi z predaja 3-izbového bytu sumu 640.000 Sk a pretože nemali ďalšiu finančnú hotovosť, zobrali si úver na vyplatenie ďalšej čiastky na dohodnutú cenu. Žalobca sa v priebehu celého konania bránil tvrdeniu žalovaných, že cena za dielo bola dohodnutá tak nízka len preto, že sa tu jednalo o prototyp rodinného domu, ktorý mal žalobca využiť pre svoje podnikateľské účely. Až v závere konania takmer po 5 rokoch na pojednávaní konanom dňa 29.5.2006 žalobca uviedol, že sa nesprávne vyjadril, pokiaľ sa týka využívania rodinného domu ako prototypu. Uviedol, že súhlasil s tým, že cena domu bola dohodnutá nižšia, teda bez réžie a zisku, aby bol rodinný dom prístupný pre jeho potencionálnych zákazníkov. Odvolací súd zhodnotiac všetky výpovede žalobcu, následne kroky spočívajúce v zasielaní faktúr a ďalšieho jednaní so žalovanými považoval za nevierohodné a dospel k záveru, že tento neuniesol dôkazné bremeno a preto rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil a žalobu zamietol. Zároveň odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti náhrady trov konania štátu a náhrady trov účastníkov konania.

Proti tomuto rozsudku podal dovolanie žalobca, ktorý ho navrhol zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, ako aj nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania. Poukazoval na to, že odvolací súd považoval za vierohodnú výpoveď svedkyne M.L., ktorá je však v príkrom rozpore s tým, čo v konaní tvrdili žalovaní, jej rodičia, ako aj svedkyňa E.V.. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberal skutkový stav veci. Nesúhlasil so závermi odvolacieho súdu, týkajúcimi sa menenia výpovede predsedu predstavenstva žalobcu Ing.V., ktorý so žalovanými jednal. Tento vypovedal vo veci niekoľkokrát, pričom jeho výpovede sa opakovali, a to aj z dôvodu, že predmetný spor sa viedol od roku 2001 a v konaní sa vystriedali tri zákonné sudkyne. Za správne považoval

rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý riadne vykonané dokazovanie vyhodnotil a vyvodil z neho aj správny právny záver.

Žalovaní 1/, 2/ navrhli dovolanie žalobcu ako nedôvodné v zmysle § 243b ods. 1 O.s.p. zamietnuť a zaviazať ho na zaplatenie trov dovolacieho konania 18.220 Sk. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovali za vecne správne. Zotrvali na svojom stanovisku, že cena diela bola dohodnutá pevnou čiastkou 800.000 Sk, ktorá skutočnosť bola v konaní preukázaná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je podané opodstatnene.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. dokazovanie vykonáva súd na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

V zmysle § 220 O.s.p. odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 219), ani jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 a 4.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 2 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záverov, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). I keď odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa zmenil podľa § 220 O.s.p., z konkrétnych dôvodov tohto rozhodnutia vyplýva, že prvostupňovému súdu vytkol nesprávnosť v skutkových zisteniach (tento vykonal aj výsluch svedkov M.L. a E.V.). Okresný súd po stránke skutkovej založil svoj rozsudok na tom, že dohoda účastníkov o cene diela nebola v konaní preukázaná a rozpočet nebol vypracovaný. Preto vyvodil právny záver o potrebe aplikácie ustanovenia § 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Krajský súd len z oboznámených listinných dôkazov a výsluchu účastníkov konania, bez výsluchu svedkov M.L. a E.V. na rozdiel od neho - z hľadiska skutkového dospel k záveru, že došlo k uzavretiu ústnej zmluvy o dielo o postavení rodinného domu za 800.000 Sk.

Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať, pokiaľ chcel svedecké výpovede hodnotiť

rozdielne ako súd prvého stupňa (prípadne doplniť) a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania, ktoré zásady zostali zachované aj po účinnosti novely Občianskeho súdneho poriadku zák. č. 273/2007 Z.z. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k zamietnutiu žaloby došiel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že podanie správy predsedom senátu alebo povereným členom senátu o doterajšom priebehu konania, ktorá povinnosť vyplýva odvolaciemu súdu z ustanovenia § 215 O.s.p., nie je zopakovaním dokazovania v zmysle § 122 a nasledujúcich O.s.p.

Odvolací súd si tak nezadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Pokiaľ dovolateľ namietal, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľom napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Napriek tejto skutočnosti považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za potrebné uviesť to, že konanie pred súdom musí vo všeobecnosti zabezpečiť pre účastníkov konania spravodlivú ochranu ich práv a záujmov (tzv. fair process). Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi viaceré procesné práva, medzi ktoré patrí aj

právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcich.

Uviest' je potrebné aj to, že podľa ustálenej právnej teórie a súdnej praxe je prejav vôle neurčitý, ak je neurčitý jeho obsah. To znamená vtedy, ak sa konajúcemu nepodarilo obsah vôle jednoznačným spôsobom stanoviť. Prejav vôle je nezrozumiteľný, ak sa konajúcemu nepodarilo dosiahnuť, či už vadným slovným, alebo iným sprostredkovaným spôsobom, jasného vyjadrenia tejto vôle. Záver o neurčitosti alebo nezrozumiteľnosti právneho úkonu predpokladá, že ani jeho výkladom nie je možné dospieť k nepochybnému poznaniu, čo chcel účastník občianskoprávneho vzťahu prejavíť. Pritom účinky právneho úkonu sa posudzujú v čase, kedy došlo k prejavu vôle konajúceho a následné zmeny sú možné len zákonným spôsobom, nie však zmenou výkladu prejavu vôle.

Výklad obsahu právneho úkonu súdom nemôže byť považovaný za nahradzovanie už urobených prejavov vôle, ak použitie zákonných výkladových pravidiel smeruje iba k tomu, aby obsah právneho úkonu, ktorí urobili účastníci vo vzájomnej dohode, bol vyložený v súlade so stavom, ktorý existoval v dobe ich zmluvného konania.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť, i keď by nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle ustanovenia § 243b ods. 1, 2 O.s.p.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. mája 2008

JUDr. Vladimír M a g u r a, v. r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

